Voorwoord

Van de voorzitter

De NCG (Nationaal Coördinator Groningen), Hans Alders, heeft op 4 november zijn conceptmeerjarenprogramma gepubliceerd en in Loppersum toegelicht. Bij de presentatie was het motto “Veiligheid voorop en de bewoner centraal”. Wordt dat waargemaakt?

Op dinsdag 10 november heeft de NCG het conceptmeerjarenprogramma met de Groninger Bodem Beweging en andere maatschappelijke organisaties besproken.
Het verslag hiervan staat in deze nieuwsbrief.
Op woensdag 18 november volgt een tweede bespreking van het concept.

Op dezelfde dag, woensdag 18 november, om 10.15 uur, doet de Raad van State uitspraak op ons beroep tegen het gaswinningsbesluit.

Jelle van der Knoop
Voorzitter

In deze nieuwsbrief

Een dag onderhandelen met Hans Alders..... pagina 2
Wat levert het op?
Angst van burgemeesters..... pagina 4
De uitkoopregeling
Commissie Meijdam ..... pagina 6
Komt naar Bedum
Eindejaarsrally..... pagina 6
Hoe de NAM van de schrijnende gevallen afkomt
Tussenrapport Hans Alders..... pagina 8
De beoordeling in cijfers
Colofon ..... pagina 10

Een dag onderhandelen met Hans Alders. Wat levert dat op?

Op dinsdag 10 november bespraken het bestuur van de Groninger Bodem Beweging, de partijen uit het Gasberaad en de Nationaal Coördinator Groningen (NCG), Hans Alders, gedurende 7 uren het meerjarenprogramma (MJP) van Alders.

Leverde het wat op? Nog geen idee. Dit moet blijken uit de vervolgbespreking op 18 november.
In ieder geval levert het de NCG op dat hij weet dat de GBB niet overloopt van enthousiasme. Beslist niet zelfs. Tijdens de onderhandelingen was het de GBB die de meeste tijd nam om als behartiger van de belangen van de bewoners zeer kritische vragen te stellen.
De GBB noemt het 'onderhandelingen' omdat het meerjarenprogramma een concept is waar de NCG graag een breed draagvlak voor ziet. Dat het MJP bijstelling behoeft, is evident volgens de GBB.
De belangrijkste punten van de GBB in dit stadium:

De invloed van de Shell/NAM
Het programma straalt uit alsof het onder de microscoop van de Afdeling "Legal" van de Shell heeft gelegen en de juristen van de Shell het al vooraf gescreend hebben en soms misschien zelfs hebben meegeschreven. Het meest opvallend komt dit naar voren bij het consequent gebruik van het incorrecte woord "aardbevingschade" (of bevingschade) - **terwijl het volgens artikel 6:177 lid 4 BW "mijnbouwschade" (of gaswinningschade) moet zijn.**
Immers het gaat om schade als gevolg van exploitatie van de bodem. Dit omvat meer dan schade door aardbevingen (Prof.mr. F.T. Oldenhuis NJB, 3 juli 2015 blz. 1724). Door consequent de term aardbevingsschade te gebruiken, wordt bijvoorbeeld zettingschade (door bodemdaling) en verzakkingen, maar ook indirecte mijnbouwschade als inklinking door verlaagde waterstanden binnen dit meerjarenprogramma uitgesloten.
De bewoners – en ook de lokale en regionale overheden en waterschappen en de landbouw – hebben, wanneer er niet consequent wordt gesproken over mijnbouwschade straks geen poot om op te staan wanneer ze schade anders dan "aardbevingsschade" vergoed willen krijgen.
De GBB wil er zijn voor alle gedupeerden van de mijnbouwschade en eist dus dat de (in het stuk te definiëren) term mijnbouwschade consequent wordt gehanteerd en niet het de term aardbevingsschade.

Veiligheid centraal?
Volgens de GBB ontbeert het programma de ambitie om daadwerkelijk de veiligheid van de Groningers centraal te stellen. Immers het programma gaat uit van 33 miljard kuub gas winnen - het veronderstelde leveringsniveau. Andere scenario's met bijvoorbeeld een lager winningniveau blijven onbesproken terwijl het toch van belang is te weten welke effecten minder gas winnen op de kolossale verstevigingsoperatie zou hebben.

Verder rust het MJP op het rapport van de commissie Meijdam. Deze politieke commissie introduceert een nieuw fenomeen: 'het hand aan de kraan' -principe. Minister Kamp vertaalt het in een brief als volgt: *"Hiermee bedoelt de commissie dat de productie zodanig moet zijn dat de grondversnellingen zoals berekend in de PGA-kaart van het KNMI niet worden overschreden ('hand aan de kraan'-principe). Dit betekent dat op het moment dat nieuwe aardbevingen op een bepaalde plaats grondversnellingen zouden veroorzaken die groter zijn dan in de PGA-kaart van het KNMI is vastgelegd, de gaswinning op die locaties verminderd moet worden."*
En gaat de gaskraan dan ergens anders verder open? De commissie gelooft blijkbaar dat het hier net zo werkt als met het kooktoestel thuis: als de aardappelen aanbranden, dan draai je het gas dicht. Maar een zware aardbeving is wel een beetje erger: in Groningen zijn dan de huizen vernield en wijzelf mogelijk ook. Betekent deze 'Trial and error' aanpak dat onze veiligheid centraal staat?
De NCG gaat niet over de oorzaak van de ellende, de gaswinning, dat weten we onderhand wel. Hij richt zich puur op de gevolgen van de gaswinning, die willens en wetens doorgaat.

Bewoners centraal?
De GBB leest de intentie om de bewoner centraal te stellen. Maar de invulling van dit programma maakt dat helaas niet voldoende waar. Er wordt niet genoeg gedaan om de ongelijke en afhankelijke verhouding van de schadelijder ten opzichte van de schadeveroorzaker om te buigen.

Onafhankelijke schade afhandeling en versteviging?
Het voornemen ontbreekt om het CVW daadwerkelijk onafhankelijk te maken en bijvoorbeeld te plaatsen onder de NCG. Nu krijgt het bedrijf CVW niet alleen een – commercieel – belang bij de schade-afhandeling maar ook bij het verstevigen. CVW = NAM = Shell. Vertrouwen? Er is, denken wij, ruim voldoende leergeld betaald.

De NAM/CVW zijn op geld gerichte bedrijven die per definitie aan winstmaximalisatie doen. Hun belang staat haaks op het belang van de burgers die zij schade hebben toegebracht. Het laat zich gemakkelijk voorspellen hoe dit in de praktijk uitwerkt.
De GBB dringt er daarom op aan om dit vergaand te wijzigen.

Regelingen
Met regelingen worden manieren bedoeld om gedupeerden tegemoet te komen of te compenseren zoals een uitkoopregeling, een meerwaarderegeling, een minderwaarde compensatieregeling en een Commissie Bijzondere Situaties. Het valt op dat het begrip *'ruimhartig compenseren'* bij de beschrijving van de 'regelingen' in het MJP gewoonweg ontbreekt.

Het lijkt er helaas op, dat de NCG met delen van zijn programma, of misschien wel zijn met zijn hele programma, aan het financiële infuus van de NAM/Shell ligt. En daar blijkbaar niet simpelweg de rekeningen kan neerleggen, zonder daarvoor de regelingen af te stemmen op de wensen van de NAM/Shell. Het meest pregnant kwam dit naar voren bij het bespreken van: *een breed geldende uitkoopregeling, een eigen gebrek regeling, een achterstallig onderhoud regeling en het schade-afhandelingsproces.*
De wurgende invloed van de NAM/Shell lijkt zich hier te doen gelden. Dit alles onder het motto ‘wie betaalt, bepaalt’! of: ‘Ik verwoest en jij houd je koest’!

Het bestuur van de GBB ziet het meerjarenprogramma van de NCG als een unieke kans om zaken aan de gevolgkant van de gaswinning goed te regelen voor de inwoners van Groningen. Nu is het aan Hans Alders om zijn verantwoordelijkheid te nemen en het meerjarenprogramma de juiste inhoud te geven opdat hier draagvlak voor ontstaat. Het morele en ethische aspect van de problematiek mag dan niet onder het vloerkleed worden geveegd met het argument dat Hans Alders er niet om heen kan dat 'de NAM nu eenmaal de rekening moet betalen'.

De GBB staat hier op. Indien Hans Alders serieus op zoek is naar draagvlak voor zijn plannen, dan moet in dit plan nu echt recht aan Groningen worden gedaan.

Het bestuur van de GBB

Onterechte vrees burgemeesters over generieke uitkoopregeling!

Hans Alders zegt geen draagvlak bij burgemeesters te vinden voor een generieke uitkoopregeling. De reden daarvoor: “burgemeesters vrezen leegloop en negatieve gevolgen voor de huizenmarkt!” (citaat Hans Alders, tijdens de presentatie in Loppersum 4 november 2015).
Hoezo burgemeesters vrezen leegloop? Op basis van wat? Alleen de vrees van de burgemeesters is niet direct het meest geldige argument om iets wel of niet te willen. Waarop berust die vrees? Daar gaat het om.

Oorsprong vrees burgemeesters
De vrees van de burgemeesters vindt zijn oorsprong in de resultaten van het onderzoek dat TU-Delft (1) afgelopen voorjaar hield onder 19.000 inwoners van het gebied. Daarvan leverden ruim 4200 hun antwoorden in. Een respons van slechts 22%. Niet hoog, integendeel. Bij een dergelijk percentage moet je heel voorzichtig zijn met het generaliseren van de gevonden resultaten.

Het onderzoek laat zien dat voor het kerngebied (Groot Loppersum), zo'n 13 % van de mensen zegt te willen vertrekken. Nog eens 28 % geeft aan dit te overwegen. Opgeteld kom je op 41%. Zijnde het getal dat genoemd is als basis voor de vrees van de burgemeesters.

Dat is echter het oneigenlijk samenvoegen van de resultaten. En al helemaal mag je het niet verbinden aan de gaswinning in dit gebied.
Want kijk je naar het resultaat van een eerder gedaan onderzoek dan zijn het geen afwijkende cijfers. Het is een normaal plaatje. Geen grond voor vrees. De verhuisgeneigdheid is hier niet afwijkend van andere provincies. Het verschil is er ook: je kunt hier niet weg!

Een onderzoek van Femke de Haan van het Sociaal Plan Bureau Groningen uit 2014 (2) vindt als resultaat dat de verhuisbereidheid 6 % is naar buiten het (aardbevings) gebied. In andere provincies is dat 12% en degenen die zeggen 'misschien te willen verhuizen' komt uit op 29% uit in andere provincies. Opvallend is dat die ongeveer 29 % dus in alle provincies voorkomt.
Naar wij (vrij zeker) weten, komen aardbevingen niet in gelijke mate in andere provincies voor! Een relatie met gaswinning ligt dus niet voor de hand.
En dan toch op een percentage van 40% uitkomen van burgers die weg willen gaan vanwege de problematiek hier, dat is merkwaardig…

Maar bovenal is het nogal cynisch om slachtoffers van een algemeen belang (de gaswinning) nu ook nog eens verantwoordelijk te maken voor het op peil houden van een ander algemeen belang: de huizenmarkt. Terwijl de NAM hiervoor verantwoordelijk is. En zo gaat het maar door en door.

Huiseigenaren die weg willen of anderszins hun huis te koop zetten, zitten klem. Dat erkennen en oplossen, dat vraagt inventiviteit en daadkracht. De mogelijkheden zijn er!
De GBB verwacht van de burgemeesters en Hans Alders dat men oplossingen vindt, die verder gaan dan alles bij het oude laten vanwege een vrees die berust op onvoldoende gronden. En nogmaals die oplossingen zijn er! Zie onze visie.

(1)
http://www.bk.tudelft.nl/fileadmin/Faculteit/BK/Over_de_faculteit/Afdelingen/OTB/Nieuws/2015/September_2015/Presentatie_Woningmarktonderzoek_Groningen_14_september_2015.pdf
(2)
http://sociaalplanbureaugroningen.nl/dynamic/media/1/documents/thema_krimp/Factsheet_Aardbevingen_-_invloed_op_woongenot_-_september_2014.pdf

Commissie Meijdam

De commissie Meijdam komt naar Bedum

Met advertenties in de regionale kranten heeft de Commissie Meijdam haar komst naar Groningen aangekondigd. Op zaterdag 21 november, van 10.30 tot 13.00 uur in het Trefcentrum aan de Prof. Mekelstraat 1-5 in Bedum wil ze met de inwoners praten.
Ze geeft aan in haar Tweede Advies “Er is de commissie veel aan gelegen uit de eerste hand verhalen, ervaringen en opvattingen te horen, om op basis daarvan in kaart te kunnen brengen wat er nodig en wenselijk is om recht te doen aan het vraagstuk van rechtvaardigheid dat bewoners bezighoudt”.

De komst van commissie is opmerkelijk. Niet eerder is de commissie op enige belangstelling voor de bewoners van Noordoost-Groningen betrapt. In het eerste advies van de commissie, van 23 juni, mocht het individueel veiligheidsrisico van Groningers nog 10 keer groter zijn dan dat van andere Nederlanders. Dat leverde veel kritiek op, ook van gerespecteerde wetenschappers. In het tweede advies, van 29 oktober, is de Groninger wel gelijkgesteld met de andere Nederlanders. In december komt de commissie met het eindadvies. Het bezoek van 21 november lijkt vooral voor de Bühne.

Prominent lid van de commissie is Ira Helsloot. Deze hoogleraar leverde Henk Kamp voor het omstreden gasbesluit van 1 januari 2014 het onderzoek “Redelijk en begrijpelijk Groninger aardbevingsbeleid“ aan. Henk Kamp baseerde zijn gasbesluit hierop in belangrijke mate (4.2.2 Conclusies ten aanzien van seismische dreiging en veiligheidsrisico):
”Voor de periode 2014-2016 kan met grote zekerheid worden gezegd dat bij gelijkblijvende productie het aardbevingsrisico hoogstens beperkt zal toenemen. […] Sodm kwalificeert dit aardbevingsrisico als hoog. Het toegenomen risico valt echter, op basis van het advies van prof. Helsloot, vergelijkenderwijs binnen wat op andere domeinen als aanvaardbaar wordt beschouwd.”

Eindejaarsrally

Ook NAM doet een eindsprint

De term eindejaarsrally is bekend van de aandelenbeurzen. Tegen het einde van het jaar doen handelaren en banken extra hun best om het jaar met mooie cijfers af te sluiten.

Ook NAM doet elk jaar een eindsprint. In 2014 speelden de vele “schrijnende gevallen”, wel bijna 1.000, waarvoor minister Henk Kamp steeds naar de Tweede Kamer moest komen. Dat kon zo niet langer! Er werd in dat jaar een speciale *taskforce* door NAM ingericht om ze op te lossen. Dat leidde vooral tegen het einde van het jaar 2014 (in november en december) tot tal van brute oplossingen.

Geen middel werd hierbij geschuwd. Wilde de bewoner niet snel genoeg meewerken dan werd het huis bij de gemeente gemeld als “onbewoonbaar” – met het rapport van de NAM-inspecteurs in de hand. Bouw- en Woningtoezicht moest dan ingrijpen en de bewoners met een dwangbevel uithuisplaatsen. Met name de gemeente Delfzijl werkte daar gewetensvol aan mee.

Het jaar 2015 begon aldus met slechts 195 overgebleven schrijnende gevallen. In oktober zijn er nog 58 volgens de NAM. Maar ook dit jaar is NAM met zijn eindsprint bezig. Bewoners, die maanden op een aanbod moesten wachten, worden aan het einde van het jaar resoluut voor het blok gezet. Ze krijgen geen bedenktijd, eerdere afspraken worden niet meer nagekomen, het financiële bod is knieperig, en geheimhouding is verplicht. En het bod is finaal. Slikken of stikken.

Het kan niet anders beschreven worden dan als pure intimidatie. Mensen staan met de rug tegen de muur, kunnen geen kant op.

”De bewoner centraal”? Daar heeft de NAM nog nooit van gehoord.

Is de termijn van het aanbod verstreken? En is het aanbod niet aanvaard? Dan is het “schrijnende geval” toch opgelost, want hier houdt het op voor de NAM. Kan de NAM weer “een geval” doorstrepen. Zo worden de cijfers wel gehaald!! En de bewoner blijft met de misère achter…

Ook de Vereniging Eigen Huis (VEH) komt na de peiling onder de leden in de regio op een veel groter aantal onopgeloste schades: 226. Ongeveer 10% van de Groningers is lid van de VEH. Het totale aantal onopgeloste schades is daarom waarschijnlijk nog veel groter!

Inmiddels zijn hierover kamervragen gesteld.

Tussenrapport Hans Alders

Het conceptmeerjarenprogramma is te zien als het “voorlopige schoolonderzoek”. Straks volgt het examen, het definitieve meerjarenprogramma. Hoe brengt de NCG het nu eraf?
En gaat hij straks een voldoende op het kerstrapport halen?

We toetsten het conceptmeerjarenprogramma aan onze visie (http://www.groninger-bodem-beweging.nl/images/pdf/GBB-visie-aan-NCG-website.pdf). Op 20 september hebben we onze visie aangeboden aan de NCG. In onze visie geven we 8 urgente en noodzakelijke maatregelen aan.

Voor deze 8 maatregelen onderzoeken we wat ervan in het conceptmeerjarenprogramma terecht gekomen is. Tot nu toe. En we delen rapportcijfers uit. Per vak, en in totaal.

1. Gaswinning omlaag naar veilig niveau De NCG gaat hier niet over. Maar van iemand die zegt “Veiligheid voorop en de bewoner centraal” mag een pleidooi in de tekst verwacht worden. Immers: bij een veilig niveau is veiligheid geborgd en verlaging naar een veilig niveau beantwoordt aan de diepste wens van de bewoners. Een gemiste kans	**1**
2. Alle mijnbouwschade wordt vergoed Geen aandacht. In het conceptmeerjarenprogramma wordt consequent de NAM-term “aardbevingsschade” gehanteerd.	**1**
3. Andere attitude van NAM en CVW Geen woord. Een attitudeprobleem (cultuur) wordt met inregeling van procedures bestreden.	**1**
4. Onafhankelijke schadevaststelling en -afhandeling Komt er niet. Eerder (1-1-2015) lukte het de Dialoogtafel niet om een onafhankelijke organisatie in het leven te roepen. Nu (1-1-2016) komt de NCG er ook niet mee. Een tweede gemiste kans. De NAM en haar uitvoeringsorganisatie CVW blijven de baas, wezenlijk verandert er niets. Het slachtoffer (de bewoner) wordt voor de schadevaststelling en de schadeafhandeling nog steeds naar de dader (de NAM en haar uitvoeringsorganisatie CVW) doorverwezen. De schande blijft bestaan!	**1**
5. Er komt een generieke uitkoopregeling Die komt er ook niet, maar we zien dat de NCG in ieder geval enigszins de mogelijkheden overwogen heeft….	**4**
6. Steunpunt voor burgers Dat staat wel al mooi beschreven. Maar nu de realisering nog!	**7**
7. Processen en regelingen worden robuust Dit ligt ingewikkeld. In ieder geval is de arbitrage bij onenigheid over de schade tussen expert en contra-expert een pluspunt. Ook de afhandeling van complexe schades lijkt beter te worden. Maar het “vetorecht” dat de expert soms over de contra-expert krijgt is een minpunt. En het plan voor soms verplichte leningen bij achterstallig onderhoud is volstrekt onacceptabel!	**5**
8. Geen versteviging De verstevigingsoperatie gaat door. En waar wordt gestart? In Groot Loppersum, daar waar de bewoners al het meest getroffen zijn. En waar de kraan dicht is. Wel heel wrang. En wie gaat de versteviging doen? Weer het CVW. Zo komt de dader opnieuw bij het slachtoffer over de vloer! En de bewoner krijgt een voorstel van het CVW, maar heeft geen recht op een contra-expertise…	**1**
Bonus Lof voor de NCG voor inzet, vlijt en gedrag. Ook voor zijn vaardigheden om de samenhang in complexe onderwerpen te realiseren. Een griffel van de juffrouw hiervoor!	**9**
Voorlopig oordeel tussenrapport Het is duidelijk, en zeer te prijzen, dat de NCG erg zijn best lijkt te doen. Of hij voldoende in staat is zijn achterstand goed te maken voor het kerstrapport zal echter moeten blijken bij de beoordeling van het definitieve meerjarenprogramma……dat komt 3 december.	**4**

De volgende Leden-voor-leden-bijeenkomst

De volgende Leden-voor-leden-bijeenkomst wordt een Leden-voor-**niet**-leden bijeenkomst. Iedereen is welkom, ook niet leden. Het gaat een zaterdag worden, de locatie is het Stationsgebouw Loppersum, de datum is nog niet bekend. Kijk op de website: daarop wordt de datum gepubliceerd.

Openingstijden kantoor GBB
Het kantoor (in het Stationsgebouw Loppersum) is geopend op
- maandagochtend van 9.30 tot 11.30 uur
- woensdagmiddag van 14.00 tot 16.00 uur.

Op nationale feestdagen en tijdens vakanties is het kantoor gesloten.

Contact GBB
Mailcontact heeft de voorkeur. Het e-mailadres is: contact@groninger-bodem-beweging.nl
Telefonische bereikbaarheid tijdens openingstijden kantoor op maandagochtend van 9.30 tot 11.30 uur en op woensdagmiddag van 14.00-16.00, via 06- 21 61 50 80.

NB De pers kan bellen naar 06-17 26 82 47. Bij voorkeur tijdens kantoortijden.